

United Nations in Focus, št. 8, januar 2011

Generalni sekretar v letu 2011 načrtuje napredek na več področjih

»Ko od Organizacije združenih narodov zahtevate, da naredi več kot kdajkoli prej, s tem izkazujete zaupanje v organizacijo,« je dejal generalni sekretar Ban Ki-moon v svojem nagovoru ob začetku leta, ki ga je držal v Generalni skupščini 14. januarja. V govoru je tudi predstavil osem osrednjih strateških izzivov ZN v letu 2011.

Generalni sekretar je poudaril, da je v letu pred nami ključnega pomena, da »gradimo na že doseženem napredku, ki sam po sebi potrjuje svetovno legitimiteto in pomen Združenih narodov.«

V nadaljevanju najdete vseh osem strateških izzivov v letu 2011, hkrati pa so še določeni poglobljeni cilji tega leta.

1. Vključujoč in trajnostni razvoj

Kritični preizkus mednarodne pomoči pri skrbi za najbolj ranljive ter pri ustvarjanju močnejšega in bolj vključujočega svetovnega gospodarstva bo prav v letu 2011, in sicer na srečanju 48-ih držav, ki jih ZN opredeljujejo kot najmanj razvite (33 jih je v Afriki, 14 v Južni Aziji in Oceaniji, ena pa je Haiti, ki leži na zahodni polobli). Njihova gospodarstva, katerih temelj je kmetijstvo, so ogrožena zaradi podnebnih

sprememb, in veliko jih leži ob nizkih obalah, ali pa so majhni otoki. Takšne države so veliko bolj občutljive na naraščanje morske gladine. Skoraj polovica jih je še odvisnih od uvoza hrane, pri čemer se velik del prebivalstva v teh regijah sooča s kronično podhranjenostjo, naraščajoče cene hrane pa predstavljajo še dodaten problem.

Združeni narodi si prizadevajo za sprejetje novega 10-letnega programa na četrti svetovni konferenci, ki bo posvečena razvoju najmanj razvitih držav. Predvidena je maja letos v Istanbulu v Turčiji. Program konference svoje temelje črpa iz samega gibanja najmanj razvitih držav, s katerim si te države prizadevajo za svojo samozadostnost in gospodarsko uspešnost. Ključne teme programa so delovna mesta, preventiva v primeru naravnih nesreč, hrana in prehranska varnost ter rast preko rabe čiste energije.

Generalni sekretar bo tudi sprejel ustrezne ukrepe, da bi zagotovil izvajanje sklepov, ki so bili sprejeti na lanskem zasedanju Generalne skupščine na temo milenijskih razvojnih ciljev. Rezultat posebnega zasedanja je bil petletni akcijski načrt in konkretne finančne obveze za njegovo uresničitev, še posebej na področju zmanjšanja umrljivosti mater in krepitev zdravja otrok.

Med drugim tudi potekajo priprave na konferenco o trajnostnem razvoju, ki bo potekala leta 2012. Slednja bo nadgradila dogovore iz mednarodne konference o okolju in razvoju iz leta 1992, pri čemer bo spet potekala v Riu de Janeiru. V letu 2011 bo ključnega pomena prepoznavanje in izkoriščanje potenciala novih 'zelenih' ekonomij, kar lahko krepko prispeva k temu, da se globalna ekonomija opomore od recesije. Tovrstna prizadevanja lahko tudi vzpodbudijo ukrepanje na širšem področju trajnostnega razvoja.

Potovanje v Rio bo še podprto s posebno skupino v znamenju modre pentlje, katere naloga je iskati velikopotezne rešitve na področju trajnostnega razvoja. Generalni sekretar je imenoval skupino na visoki ravni na temo globalne trajnosti, kateremu sopredsedujeta predsednica Finske Tarja Halonen in predsednik Južne Afrike Jacob Zuma. Med drugim je članica skupine tudi avtorica prve obsežne študije o načelih trajnostnega razvoja, in sicer Gro Harlem Brundtland. Naloga skupine je najti načine, kako spraviti ljudi iz revščine, se hkrati zavzemati proti podnebnim spremembam in zagotavljati okolju prijazen gospodarski razvoj. Skupina bo konec tega leta pripravila poročilo s svojimi izsledki, torej še pred konferenco v Rio leta 2012.

2. Pogajanja in nacionalni ukrepi proti podnebnim spremembam

Konec lanskega leta smo v Cancunu sklenili serijo pozitivnih dogovorov glede ukrepov proti podnebnim spremembam, ki bodo dobra odskočna deska za pogajanja na 'konferenci pogodbenic' (COP-17), ki bo potekala novembra in decembra 2011 v Južni Afriki.

Pozno ponoči so na zadnji dan lanske decembrske konference v Cancunu revne in bogate države dosegle kompromis, kateri vse vpletene obvezuje k omejevanju izpustov. Paket iz Cancuna vključuje dogovorjeni cilj, ki predvideva omejitev globalnega segrevanja pod dvema stopinjama Celzija (3.6 stopinje Fahrenheita), novi 'zeleni sklad', ki bo pomagal revnim državam pri spopadanju s podnebnimi spremembami, in nov načrt za preprečevanje krčenja gozdov.

Sistem ZN mora v tem pogledu varovati dosežke iz Cancuna. Nacionalne vlade in podjetja mora spodbujati k ukrepom, in sicer pri konkretnemu zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov ter pri ukrepih prilagajanja na podnebne spremembe in njihovega blaženja. V letu 2011 so bila izpostavljena določena področja, na katerih je že mogoče izvajati konkretne ukrepe; med njimi je preprečevanje krčenja gozdov, zagotavljanje čistih tehnologij za države v razvoju in koordiniranje ukrepov prilagajanja na posledice podnebnih sprememb.

3. Ženske

Generalni sekretar je Generalni skupščini pojasnil, da

so Združeni narodi leto pričeli s pomembno novo agencijo z izjemnim potencialom. Z delovanjem je pričela agencija ZN za ženske. V letu 2011 se mora vzpostaviti kot popolnoma integrirana, operativna in finančno okrepljena, da se lahko zavzema za pozitivne spremembe na področju ženskih vprašanj.

Prizadevanja za napredek žensk so postala osrednja tema Banove administracije. Iniciativi generalnega sekretarja glede zdravja mater in otrok (glej prvo točko zgoraj) in odpravljanja nasilja nad ženskami in otroki pridobivata močno globalno podporo. Generalni sekretar načrtuje še naprej povečevati število žensk na visokih in srednjih položajih v Organizaciji združenih narodov.

A voter from Zam Zam Internally Displaced Persons Camp, North Darfur, submits her ballot on the first day of Sudan's national elections in 2010.

4. Bolj varen svet

Število osebja ZN, ki je vključeno v mirovne operacije, je skoraj rekordno. V 15-ih mirovnih operacijah po svetu je nekaj manj kot 120.000 vojaškega, policijskega in civilnega osebja. Na tem področju bo generalni sekretar skupaj z državami članicami določil prednostne države, ki potrebujejo pomoč v kritičnem času tranzicije. Generalni sekretar si bo moral pridobiti podporo za krepitev operacij za ohranjanje in izgradnjo miru ter k sodelovanju pritegniti še regionalne in subregionalne organizacije.

Združeni narodi so v zadnjem letu dosegli viden napredek na številnih področjih, ki so na prvi pogled bili videti kot nepremagljive okoliščine:

- Referendum v Sudanu je potekal brez zapletov, vendar resnični izzivi ležijo še pred nami. Potrebno je rešiti vprašanje poteka meje, preseljevanja ljudi, delitve dobrin in status province Abyei. Mirovne sile še naprej rešujejo življenje v Darfurju, pri čemer se je v zadnjih petih letih število mrtvih civilistov drastično zmanjšalo.
- Varnostni svet ZN je pozdravil januarski poziv generalnega sekretarja, da je potrebno v Slonokoščeni obali okrepiti število pripadnikov mirovnih sil in je hkrati odobril namestitve

dodatnih 2.000 mirovnikov. Ta poteza je bila kot odziv na incidente, v katerih so streljali tako na civiliste v državi kot na pripadnike mirovnihi sil Združenih narodov. "Ne bomo se prestrašili," je dejal generalni sekretar in poudaril, da ima Slonokoščena obala legitimno izvoljeno vlado in da prejšnja to dejstvo mora sprejeti. Pri tem je še pripomnil, da se bo od tistih, ki kršijo mednarodno pravo, terjala odgovornost.

- Združeni narodi v Somaliji zagotavljajo pomembno logistično podporo silam Afriške unije, ki se nahajajo v najbolj težkih in nevarnih okoliščinah. Njihova naloga je pomagati prehodni zvezni vladi, da utrdi svojo oblast.
- Večji del Demokratične republike Kongo je sedaj brez oboroženih spopadov, pripadniki mirovnihi sil ZN pa se trudijo, da bi v vzhodni regiji v državi prinesli dolgo pričakovani mir.
- Izpustitev Aung San Suu Kyi s strani mjanmarske vlade je bila dosežena zaradi nenehnega pritiska več akterjev, vključno z ZN.

World Bank

Shipyards facility in Bangladesh, one of the 48 Least Developed Countries (LDCs). The Fourth UN Conference on the Least Developed Countries takes place May in Istanbul (see calendar on the following page).

5. Človekove pravice in odgovornost

Pomiritev razmer v Slonokoščeni obali je cilj generalnega sekretarja, ki je odločen, da "svet premakne v dobo odgovornosti," kar je tudi obljubil Generalni skupščini. Poudaril je še vlogo pred kratkim okrepljenega Mednarodnega kazenskega sodišča in pozval države članice, da uporabijo ocene Sveta za

človekove pravice kot priložnost za nadgraditev svojih standardov varovanja pravic.

Pozno januarja je posebni svetovalec generalnega sekretarja za preprečevanje genocida in odgovornost za zaščito opozoril na možnost genocida, zločinov proti človeštvu, vojnih zločinov in etničnega čiščenja v Slonokoščeni obali. Vpleteni so se zavzeli za ukrepe v skladu s konceptom 'odgovornost za zaščito', da se prepreči možnost genocida in zagotovi varstvo vseh tistih, ki so v nevarnosti pred množičnimi grozodejstvi.

6. Izboljšanje odziva na večje humanitarne krize

Združeni narodi se bodo morali kar nekaj naučiti iz lanskimi kriz, vključno z velikimi človeškimi katastrofami na Haitiju in v Pakistanu.

"Potreben je pogled naprej," je povedal generalni sekretar Generalni skupščini. "V svoje delovanje bomo prenašali pridobljene izkušnje, da bi okrepili način vodenja, povečali odgovornost in okrepili zmogljivosti za hitro vzpostavitev struktur pomoči na terenu."

Krize nastopijo pogosto takrat, ko se jih najmanj pričakuje. Združeni narodi so zato mnenja, da je potrebno narediti strateški načrt, ki je pred svojim časom. To pomeni načrtovanje za prihodnjo gospodarsko rast in trajnostni razvoj, vključevanje ukrepov za zmanjševanje tveganja naravnih nesreč in dejanska pripravljenost organov civilne zaščite.

7. Razoroževanje in neširjenje jedrskega orožja

Letošnje leto bomo naredili korak naprej za ratifikacijo Pogodbe o celoviti prepovedi jedrskih poskusov, vključno s polno implementacijo dogovorov, ki so bili sklenjeni na lanski pregledni konferenci za izvajanje določil Pogodbe o neširjenju jedrskega orožja (NPT) – prva uspešna pregledna konferenca NPT po desetih letih. Akcijski načrt jedrskega razoroževanja, ki ga je pripravil generalni sekretar in obsega pet točk, bo služil kot referenčna točka Združenih narodov.

Generalni sekretar je Generalni skupščini tudi pojasnil, da se bo povezoval z državami članicami in si prizadeval za oživitev konference o razoroževanju. V svojem govoru na januarskem sestanku v Ženevi je izpostavil zasedanje konference v letu 2011. Generalni sekretar pričakuje, da bomo dosegli korak naprej pri ukrepih na področju jedrske varnosti in preprečevanju morebitnega jedrskega terorizma.

8. Krepitev Združenih narodov

Delo organizacije poteka na bolj moderen, prilagodljiv in hitrejši način, ki je prilagojen na izzive 21. stoletja. Preglednost in odgovornost sta ključna v delovanju. Področja za nadaljnjo krepitev organizacije v letu 2011

so naslednja:

- zaščita zaposlenih ZN;
- izpopolnjevanje sistema zaposlovanja ZN za bolj sodobno, večnamensko in mobilno delovno silo ter usklajeni sistemski pogoji za opravljanje službe;
- sodelovanje z državami članicami pri reformi oblikovanja proračuna;
- povečana raba naprednih informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

Ključni datumi na dnevnem redu ZN za leto 2011

24. januar

Odprtje letnega zasedanja konference o razoroževanju | [Ženeva](#)

24. februar

Otvoritveni dogodek Agencije ZN za ženske | [New York](#)

28. februar – 25. marec

Svet za človekove pravice, 16. zasedanje | [Ženeva](#)

7. – 8. marec

Konferenca ZN o trajnostnem razvoju, druga pripravljalna komisija | [New York](#)

9. – 13. maj

Konferenca ZN o najmanj razvitih državah (LDC IV) | [Istanbul, Turčija](#)

29. maj

Mednarodni dan mirovnih sil ZN | [po vsem svetu](#)

12. – 30. september

Svet za človekove pravice, 17. zasedanje | [Ženeva](#)

28. november – 9. december

Konferenca pogodbenic UNFCCC (COP-17) | [Durban, Južna Afrika](#)

December (datum še ni potrjen)

Izid poročila skupine na visoki ravni o globalni trajnosti | [New York](#)